

สรุปบทเรียน หลักสูตร

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

คำอธิบายบทเรียน

เรียนรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล วัตถุประสงค์ และกรอบของ พ.ร.บ. รวมถึงสาระของมาตราที่สำคัญและแนวปฏิบัติเพื่อการปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล (Digital Government Act.)

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

หัวข้อในบทเรียน

- พระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒
- วัตถุประสงค์ กรอบ และทิศทาง
- คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล หน้าที่ อำนาจ และค่าตอบแทน
- ธรรมชาติของข้อมูลภาครัฐ - อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ของ สพร.
- การส่งข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูล และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง
- ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยในรูปแบบดิจิทัลต่อสาธารณะ

สรุปบทเรียน

ความเป็นมา ด้วยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ รับทราบการดำเนินการเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ เพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เรื่องการปฏิรูป การบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนด้วยระบบดิจิทัลและร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. ที่เสนอโดยสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และได้มอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน คณะที่ ๓ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ.) (ปัจจุบันคือสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.)) สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดศ.) เร่งรัดการพิจารณาขับเคลื่อนการ ดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่ง สรอ. ก.พ.ร. และ ดศ. ได้ดำเนินการ ขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ได้จัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. เพื่อนำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่างๆ ไปประกอบการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณา โดยให้ความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานต่างๆ ไปประกอบการพิจารณาด้วย ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เพื่อพิจารณาร่างกฎหมาย ทั้งนี้ คณะกรรมการได้มีการเปลี่ยนชื่อร่างกฎหมายจาก “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ.” เป็น “ร่างพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.” สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. และได้ลงมติวาระที่ ๓ เห็นสมควรประกาศใช้ร่างกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายต่อไป พร้อมทั้งได้เห็นชอบข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกา และมติให้ส่งข้อสังเกตดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป และเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศให้พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ นำไทยเข้าสู่ยุค “ดิจิทัล” โลกปัจจุบันก้าวสู่ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศ ด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ปรับปรุงการบริหารงานราชการแผ่นดินในด้านการบริการประชาชนและยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชนให้ดีขึ้น มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนในการขับเคลื่อน ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัล ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตการประกอบกิจการ งานธุรกิจของภาคประชาชน โดยเครื่องมือสำคัญที่ภาครัฐใช้ ผลักดันสนับสนุนและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งก็คือ กฎหมาย ทำให้ภาครัฐสามารถขับเคลื่อนการบริหารงานราชการอย่างเป็นรูปธรรม สร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ หนึ่งใน กฎหมายที่นำมาขับเคลื่อนการบริหารงานราชการ คือ พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่าน ระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหาร ราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกำหนดให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมมา ประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดให้มีบริการสาธารณะ อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันให้เป็นระบบ ฐานข้อมูลที่สามารถสืบค้นได้ อย่างสะดวก รวดเร็ว และน่าเชื่อถือสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่มาใช้บริการกับหน่วยงานภาครัฐ ปัจจุบัน พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้ แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งสามารถศึกษาได้จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/๒๕๖๒/A/๐๖๗/T_๐๐๕๗.PDF ทำให้คนไทย เกิดการรับรู้ และความเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเปลี่ยนผ่านภาครัฐสู่ยุคดิจิทัล (Transform Government to The Digital Age) ดังนี้

ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. ได้รับบริการดิจิทัลภาครัฐที่ดีขึ้น

ประชาชนจะได้รับบริการภาครัฐดิจิทัลที่ดีขึ้นเนื่องจากกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำกระบวนการหรือการดำเนินงานทางดิจิทัลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการให้บริการประชาชน

๒. ได้รับบริการแบบ One Stop Service

ประชาชนจะได้รับความสะดวกจากการเข้ารับบริการภาครัฐมากขึ้น มีการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ หนึ่งจุดเดียว (One Stop Service) เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล สนับสนุนการเชื่อมโยงบริการดิจิทัลของหน่วยงานของรัฐให้เกิดบริการสาธารณะแบบเบ็ดเสร็จตามที่คณะกรรมการพัฒนารัฐบาล ดิจิทัลกำหนดเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

๓. ไม่ต้องใช้สำเนาเอกสารราชการในการติดต่อภาครัฐ

ประชาชนไม่ต้องมีภาระจัดเตรียมสำเนาเอกสารราชการ ใช้บัตรประชาชนของตนเองเพียงใบเดียวสามารถติดต่อได้ทุกเรื่อง เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องจัดส่งข้อมูลหรือสำเนาเอกสาร ระหว่างกันเอง เพื่อมิให้ต้องเรียกขอสำเนาเอกสารจากประชาชน

๔. ได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลเปิดภาครัฐแบบดิจิทัล

ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ หรือข้อมูลเปิดภาครัฐ ผ่านรูปแบบหรือช่องทางดิจิทัลเนื่องจากกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบดังกล่าว ขณะเดียวกันก็ต้องนำข้อมูลไปเปิดเผยไว้ที่ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้เข้าถึงได้โดยง่าย และสามารถนำข้อมูลไปพัฒนาหรือต่อยอดนวัตกรรมต่าง ๆ ที่สร้างประโยชน์แก่เศรษฐกิจและสังคมได้อีกด้วย

๕. ได้ใช้ระบบพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) สำหรับการให้บริการดิจิทัลภาครัฐ

ประชาชนได้รับความสะดวกและปลอดภัย ในการใช้ระบบบริการดิจิทัลภาครัฐ เนื่องจาก กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีระบบพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการบริการประชาชน ซึ่งมีมาตรฐานและแนวทางที่สอดคล้องกันตามที่ คณะกรรมการพัฒนารัฐบาล ดิจิทัลกำหนด

๖. ได้ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ในการจ่ายค่าบริการ

ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว ในการชำระค่าบริการต่าง ๆ จากการให้บริการของหน่วยงานของรัฐผ่านระบบ e-payment ซึ่งกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ จัดให้มีระบบการชำระเงินทางดิจิทัลในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมค่าบริการ ค่าปรับหรือค่าใช้จ่ายอื่นใดจากประชาชน จากการให้บริการภาครัฐ โดยหน่วยงานของรัฐอาจมีข้อตกลงในการจัดเก็บค่าบริการร่วมกับหน่วยงานของรัฐอื่น แทนได้ด้วย

๗. ค่าธรรมเนียมในการใช้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลจะลดลงในอนาคต

ในอนาคตประชาชนที่เลือกใช้บริการผ่านช่องทางดิจิทัลภาครัฐจะจ่ายค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการต่าง ๆ ให้แก่หน่วยงานของรัฐในอัตราที่ต่ำลง เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอต่อผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ในการพิจารณา ยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายอื่นใด เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้

ประโยชน์ที่หน่วยงานของรัฐจะได้รับจาก พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่าน ระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. เกิดการบูรณาการร่วมกัน และลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐจะมีการทำงานที่บูรณาการกันมากขึ้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ต้องเชื่อมโยง และ แลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องกัน รวมทั้งมีแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อกำหนดกรอบ และทิศทางการบริหารงานภาครัฐและการจัดทำบริการสาธารณะในรูปแบบดิจิทัล

๒. ลดขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการเนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือ

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเกิดความสะดวกและลดภาระในการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน เนื่องจากมีการนำ ระบบดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริการงานและให้บริการประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพรวมทั้ง เกิด การทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนสามารถเรียกใช้ข้อมูลภาครัฐที่ถูกจัดเก็บอยู่ในรูปแบบดิจิทัลมาใช้ เพื่อ สนับสนุนการทำงานได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

๓. มีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐเป็นกรอบในการบริหารจัดการข้อมูล

หน่วยงานของรัฐมีระบบบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐ และข้อมูลของประชาชนที่อยู่ในการควบคุม หรือ ครอบครองของหน่วยงานของรัฐให้มีความมั่นคงปลอดภัย เนื่องจากมีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐเป็นกรอบในการ กำกับดูแลและการบริหารจัดการ รวมทั้งกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ ข้อมูลของ หน่วยงานภาครัฐ

๔. ภาครัฐโปร่งใส และประชาชนมีส่วนร่วม

หน่วยงานของรัฐมีระบบการทำงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ เนื่องจากกฎหมายนี้กำหนดให้ต้องเปิดเผย ข้อมูลเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการหรือข้อมูลเปิดภาครัฐ ผ่านรูปแบบหรือ ช่องทาง ดิจิทัล ขณะเดียวกันประชาชนสามารถใช้ข้อมูลเปิดภาครัฐในการมีส่วนร่วม ติดตาม และตรวจสอบ การทำงานของ ภาครัฐได้

๕. ลดภาระค่าใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง โดยกำหนดให้การบริหารงานและการให้บริการ ภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล จะต้องเป็นไปเพื่อรักษาวินัยการเงินการคลังและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่าย งบประมาณภาครัฐให้เกิดความคุ้มค่าและเป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินความ คุ้มค่าของการดำเนินการ รวมทั้งต้องพัฒนาให้มีกลไกการใช้ข้อมูลเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเกิดความสอดคล้อง กับ แผนงานและโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐด้วย

๖. เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการพัฒนาหรือยกระดับทักษะด้านดิจิทัล

กฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมีหน้าที่และอำนาจที่สำคัญ ประการหนึ่ง ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและการให้บริการ ภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล ขณะเดียวกันยังกำหนดให้สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนทาง วิชาการเพื่อยกระดับทักษะความรู้ ความสามารถด้านดิจิทัลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ต่าง ๆ มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน

๗. สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนผู้รับบริการจากภาครัฐ

ประโยชน์ของการดำเนินการต่าง ๆ เกิดแก่ประชาชน คือ เมื่อได้รับความสะดวกรวดเร็ว ไม่สร้างภาระเกินความจำเป็นจากการบริการภาครัฐ ประชาชนเกิดความพึงพอใจ และเกิดความรู้สึกที่ดีระหว่างภาครัฐในฐานะ เป็นผู้ให้บริการ และประชาชนในฐานะผู้รับบริการ การนำไทยเข้าสู่ยุค “ดิจิทัล” ได้นั้น ทุกภาคส่วน รวมถึงประชาชนจำเป็นต้องปรับตัวไปสู่ความเป็น ดิจิทัล โดยต้องมีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน มีระบบการทำงานและ ข้อมูล เชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผย โปร่งใส รวมทั้งประชาชนต้องได้รับความสะดวกในการรับ บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตผ่านทางเทคโนโลยีดิจิทัลได้ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance for Government)

ข้อมูลจัดเป็นทรัพย์สินที่สำคัญในการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาครัฐจึงได้ให้ความสำคัญกับการนำข้อมูล มาใช้สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลให้กับทุกภาคส่วน แต่ในปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐ ยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาเชิง นโยบายและปฏิบัติ ทั้งในเรื่องความซ้ำซ้อนของข้อมูลความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล (เช่น การรักษาความลับ การเข้าถึงข้อมูล การรักษาความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคล) คุณภาพของข้อมูล (เช่น ความถูกต้อง ความครบถ้วน ความเป็น ปัจจุบัน) การเปิดเผยข้อมูล (เช่น หน่วยงานเจ้าของข้อมูลไม่อนุญาตให้เข้าถึงข้อมูล กระบวนการขอใช้ข้อมูล ซับซ้อนและใช้เวลานาน ข้อมูลไม่อยู่ในรูปแบบที่ใช้งานต่อได้ง่าย) และ ยังไม่มีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่างเป็น รูปธรรม ประเด็นปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ อาจเป็นผลมาจากการบริหารจัดการข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมและไม่ชัดเจน ของหน่วยงาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้หน่วยงานภาครัฐมี มาตรการและแนวปฏิบัติในธรรมาภิบาลข้อมูลและบริหาร จัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เพื่อให้การได้มาและการนำไปใช้ข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน มั่นคง ปลอดภัย รักษาความเป็นส่วนตัว และสามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคงปลอดภัยได้ จริง ธรรมาภิบาล ข้อมูลภาครัฐ (Data Governance for Government) จึงถูกจัดทำขึ้น เพื่อกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความ รับผิดชอบของผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการข้อมูล โดยประกอบด้วย สภาพแวดล้อม ของธรรมาภิบาลข้อมูล กฎเกณฑ์หรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกับข้อมูล บทบาทและความ รับผิดชอบในธรรมาภิบาลข้อมูล ภาครัฐ กระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ และการวัดการดำเนินการ และความสำเร็จของธรรมาภิบาลข้อมูล ภาครัฐ กล่าวคือ บุคคลที่ได้รับบทบาทในธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ จะมีหน้าที่ในการกำหนดขอบเขต กฎเกณฑ์ และนโยบายข้อมูลที่ใช้ในกระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เพื่อควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานที่ เกี่ยวข้องกับข้อมูล ตั้งแต่การสร้าง การจัดเก็บ การประมวลผล

การใช้ การเผยแพร่จนถึงการทำลาย โดยกฎหมาย และนโยบายข้อมูลต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน การวัดผลการ ดำเนินการช่วยให้เห็นระดับการดำเนินการของธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของการ ดำเนินการหรือคุณภาพของข้อมูล

ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และหน่วยงานของรัฐรูปแบบใหม่ นำไปปรับใช้ให้เข้ากับลักษณะเฉพาะของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้สามารถปรับตัว ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของ สพร.

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) สพร. หรือ DGA เป็นหน่วยงานกลางของระบบรัฐบาลดิจิทัล ทำหน้าที่ให้บริการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการ พัฒนารัฐบาลดิจิทัล

วิสัยทัศน์

สพร. เป็นกลไก สนับสนุน เชื่อมโยงการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล (Enabling Agile Government)

บทบาท/อำนาจหน้าที่

๑. พัฒนา บริหารจัดการ และให้บริการโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบการให้บริการ หรือแอปพลิเคชันพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลดิจิทัล

๒. จัดทำมาตรฐาน แนวทาง มาตรการ หลักเกณฑ์ และวิธีการทางเทคโนโลยีดิจิทัล และกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลและระบบการทำงานระหว่างกันของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกัน

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐการเปิดเผยข้อมูล ภาครัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวก ในการให้บริการประชาชนและในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ

๔. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐให้บริการดิจิทัลแก่ผู้เกี่ยวข้อง

๕. พัฒนาบริการดิจิทัลภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวที่ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมั่นคงปลอดภัย

๖. ให้คำปรึกษาและสนับสนุนหน่วยงานของรัฐในการบริหารจัดการโครงการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึง ส่งเสริม สนับสนุนให้บริการวิชาการ และจัดอบรมเพื่อยกระดับทักษะความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้านรัฐบาลดิจิทัล

๗. ศึกษา วิจัย สร้างนวัตกรรม และส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ งานวิจัยและนวัตกรรมในการพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล

๘. สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการจัดทำกรอบการจัดสรรงบประมาณ บูรณาการประจำปีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านรัฐบาลดิจิทัล ตลอดจนสนับสนุนการติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนงานและแผนระดับชาติที่เกี่ยวกับรัฐบาลดิจิทัล

๙. ดำเนินการอื่นเพื่อพัฒนารัฐบาลดิจิทัลตามที่กฎหมายกำหนดหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลให้มีแนวทางที่สอดคล้องกันหรือเป็นระบบเดียวกันสำนักงานอาจเสนอ

คณะรัฐมนตรีให้มิตินำหน่วยงานของรัฐสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานหรือร่วมดำเนินการกับสำนักงาน ตามมาตรานี้ได้

ทั้งนี้ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๖๑ และพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดบทบาทของ สพร. ให้เป็นหน่วยงานกลางของระบบรัฐบาลดิจิทัล ทำหน้าที่ให้บริการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของ หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล รวมทั้ง ให้ สพร. เป็นหน่วยงานทำหน้าที่ อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมอบหมายอีกด้วย

จากวิสัยทัศน์และบทบาท DGA จะทำหน้าที่เป็น “Smart Connector” ที่พร้อมส่งเสริมสนับสนุนทุกหน่วยงานในการร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ และเชื่อมต่อภาครัฐกับประชาชน ให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่ายทั่วถึง สะดวก โปร่งใส ลดความเหลื่อมล้ำ ด้านภาครัฐกิจก็สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว โดดตั้งเป้าหมายดังนี้

๑. เป็นผู้ร่วมคิด สร้างสรรค์ เชื่อมต่อภาครัฐกับประชาชน เพื่อเป้าหมายสู่การเป็น Smart Nation Smart Life ให้เกิดขึ้นจริง โดยเชื่อมโยงและพัฒนาบริการที่สะดวก ใช้งานง่าย เข้าถึงประชาชนและภาครัฐกิจให้เป็น One Stop Service โดยทำไปพร้อมกับการพัฒนา Digital Skill ให้กับบุคลากรภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

๒. ยกระดับรัฐบาลดิจิทัล ตั้งเป้าปี ๒๕๗๐ มุ่งสู่ E-Government Development Index (EGDI) ขึ้นอันดับ ๔๐ ของโลก เพื่อให้สอดคล้องกับ Brand Value ขององค์กรนั่นคือ “รัฐบาลดิจิทัลเพื่อสร้างประเทศให้ทันสมัย (Smart Nation) ยกระดับวิถีชีวิตของคนไทยให้ดียิ่งขึ้น (Smart Life)”

โดยวางกลยุทธ์ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในองค์กร DGA จะต้องมีความพร้อม หรือ DNA ของการเป็น “Smart Connector” คือ ร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ ร่วมทำงานเชื่อมต่อภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้ ผู้คนมีชีวิตที่ดีขึ้น

การส่งข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูล และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data) คือ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม แต่จะไม่นับรวมข้อมูลของผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วซึ่งได้แก่ ชื่อ-นามสกุล หรือชื่อเล่น, รูปถ่าย, เลขประจำตัวประชาชน, เลขหนังสือเดินทาง, เลขบัตรประกันสังคม, เลขใบอนุญาตขับขี่, เลขประจำตัวผู้เสียภาษี, เลขบัญชีธนาคาร, เลขบัตรเครดิต (การเก็บเป็นภาพสำเนาบัตรประชาชนหรือสำเนาบัตรอื่น ๆ ที่มีข้อมูลส่วนบุคคล ที่กล่าวมาย่อมสามารถใช้ระบุตัวบุคคลได้โดยตัวมันเอง จึงถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล) รวมถึง ที่อยู่, อีเมล, เลขโทรศัพท์ / ข้อมูลอุปกรณ์หรือเครื่องมือ เช่น IP address, MAC address, Cookie ID / ข้อมูลระบุทรัพย์สิน ของบุคคล เช่น ทะเบียนรถยนต์, โฉนดที่ดิน / ข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลข้างต้นได้ เช่น วันเกิดและ สถานที่เกิด, เชื้อชาติ, สัญชาติ, น้ำหนัก, ส่วนสูง, ข้อมูลตำแหน่งที่อยู่ (location), ข้อมูลการแพทย์, ข้อมูลการศึกษา, ข้อมูลทางการเงิน, ข้อมูลการจ้างงาน / ข้อมูลหมายเลขอ้างอิงที่เก็บไว้ในไมโครฟิล์ม แม้ไม่สามารถระบุไปถึงตัว บุคคลได้ แต่หากใช้ร่วมกับระบบดัชนีข้อมูลอีกระบบหนึ่งก็จะสามารถระบุไปถึงตัวบุคคลได้ / ข้อมูลการประเมินผล การทำงานหรือความเห็นของนายจ้างต่อการทำงานของลูกจ้าง / ข้อมูลบันทึกต่าง ๆ ที่ใช้ติดตามตรวจสอบกิจกรรม ต่าง ๆ ของบุคคล เช่น log file / ข้อมูลที่สามารถใช้ในการค้นหาข้อมูลส่วนบุคคลอื่นในอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลส่วนบุคคลอีกประเภท ที่ PDPA หรือ พ.ร.บ. ฉบับนี้ให้ความสำคัญและมีบทลงโทษ ที่รุนแรงด้วยกรณีเกิดการรั่วไหลสู่สาธารณะ คือ ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน (Sensitive Personal Data) เช่น ข้อมูล เชื้อชาติ, เผ่าพันธุ์, ความคิดเห็นทางการเมือง, ความเชื่อในลัทธิ ศาสนาหรือปรัชญา, พฤติกรรม ทางเพศ, ประวัติอาชญากรรม, ข้อมูลสุขภาพ ความพิการ หรือข้อมูลสุขภาพจิต, ข้อมูลสภาพแรงงาน, ข้อมูล พันธุกรรม, ข้อมูลชีวภาพ, ข้อมูลทางชีวมิติ (Biometric) เช่น รูปภาพใบหน้า, ลายนิ้วมือ, फिल्मเอกซเรย์, ข้อมูล สแกนม่านตา, ข้อมูลอัตลักษณ์เสียง, ข้อมูลพันธุกรรม เป็นต้น และข้อมูลอื่นใดซึ่งกระทบต่อเจ้าของข้อมูลใน ทำนองเดียวกันตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เหตุที่ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน (Sensitive Personal Data) เป็นข้อมูลที่มีบทลงโทษ ที่รุนแรงกว่าข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป (Personal Data) นั้นเป็นเพราะ หากข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน มีการรั่วไหลไปสู่สาธารณะแล้ว จะเกิดผลเสียที่ร้ายแรงกับผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (Data Subject) ได้มากกว่าข้อมูลส่วนบุคคลอื่นๆ มีผลต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล เช่น สิทธิเสรีภาพในความคิด ความเชื่อทางศาสนา การแสดงออก การชุมนุม สิทธิในชีวิตร่างกาย การอยู่อาศัย การไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ซึ่งอาจก่อให้เกิด การแทรกแซงซึ่งสิทธิเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติต่อการ ใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลได้มากกว่าข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น ข้อมูลพฤติกรรมทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ประวัติอาชญากรรม ถ้ารั่วไหลไปแล้ว ข้อมูลเหล่านี้ จะนำมาสู่ความเป็นอคติและจะมีผลกระทบต่อชีวิตส่วนบุคคลได้มากกว่าข้อมูลทั่วไปเป็นอย่างมาก

ใครบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล ?

เราสามารถแบ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล ในกฎหมาย PDPA ได้ ๓ ประเภท ประกอบด้วย

๑. เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือ Data Subject คือ บุคคลที่ข้อมูลสามารถระบุไปถึงได้

๒. ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือ Data Controller คือ บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจ เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

๓. ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล หรือ Data Processor คือ บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ตามคำสั่งหรือในนามของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้บุคคล หรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (Data Controller) คืออะไร ? ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือ Data Controller หมายถึงบุคคลหรือนิติบุคคล ที่มีส่วนในการเก็บ รวบรวมใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และหากดูที่ ความหมายอย่างละเอียดแล้ว นั้นหมายความว่าเพียงแค่ว่าเรามีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นไว้ ก็ถือว่าเราเป็นผู้ ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย PDPA ไปด้วยเหมือนกัน

ใน พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.๒๕๖๒ จะให้สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (Data Subject Right) สรุปได้ดังต่อไปนี้

สิทธิได้รับการแจ้งให้ทราบ

เจ้าของข้อมูลมีสิทธิขอเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคล หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มาของข้อมูล ส่วนบุคคลดังกล่าวที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอมได้ โดยสิทธินี้จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายหรือคำสั่งศาล หรือส่งผล กระทบที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ถ้าไม่ขัดหรือส่งผลกระทบ

ดังกล่าว เจ้าของ ข้อมูลส่วนบุคคลจะได้รับสิทธิภายใน ๓๐ วันนับจากวันที่ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ได้รับคำขอ การเก็บรวบรวม ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ ก่อนหรือในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูล (ยกเว้นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ทราบถึงรายละเอียดนั้นอยู่แล้ว เช่น ไปธนาคารเพื่อจะไปเปิดบัญชี หรือว่าการ สมัครใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการต่าง ๆ) โดยมีรายละเอียดการแจ้งให้ทราบ เช่น เก็บข้อมูลส่วนบุคคลอะไรบ้าง, วัตถุประสงค์การเก็บข้อมูล, การนำไปใช้หรือส่งต่อไปมีให้ใครบ้าง, วิธีเก็บข้อมูลอย่างไร, เก็บข้อมูลนานแค่ไหน, วิธีขอการเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิกถอนข้อมูลส่วนบุคคลที่ให้ไปสามารถทำได้อย่างไรบ้าง

สิทธิขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล

เจ้าของข้อมูลมีสิทธิขอเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคล หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มาของข้อมูล ส่วนบุคคลดังกล่าวที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอมได้ โดยสิทธินี้จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายหรือคำสั่งศาล หรือส่งผลกระทบต่ออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ถ้าไม่ขัดหรือส่งผลกระทบต่อดังกล่าว เจ้าของ ข้อมูลส่วนบุคคลจะได้รับสิทธิภายใน ๓๐ วันนับจากวันที่ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้รับคำขอ • สิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน เมื่อใดก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดด้วยกฎหมายที่สำคัญยิ่งกว่า หรือขัดต่อสิทธิการเรียกร้องตามกฎหมาย หรือข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นไปเพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สถิติ

สิทธิขอให้ลบหรือทำลาย

กรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ และผู้ควบคุม ข้อมูลส่วนบุคคลถูกขอให้ลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลเจ้าของได้ โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องผู้รับผิดชอบดำเนินการทั้งในทางเทคโนโลยีและค่าใช้จ่ายเอง

สิทธิในการเพิกถอนความยินยอม

ถ้าเจ้าของข้อมูลเคยให้ความยินยอมในการใช้ข้อมูลไปแล้ว ต่อมาภายหลังต้องการยกเลิกความยินยอม นั้น ก็สามารถทำเมื่อใดก็ได้ และการยกเลิกความยินยอมนั้นจะต้องทำได้ง่ายเหมือนกับตอนแรกที่เจ้าของข้อมูลให้ความ ยินยอมด้วย โดยการยกเลิกจะต้องไม่ขัดต่อข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมทางกฎหมาย หรือสัญญาที่ให้ ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้ให้ความยินยอมไปก่อนหน้านี้

สิทธิขอให้ระงับการใช้ข้อมูล

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ว่าจะในกรณีที่เกิดการเปลี่ยนใจไม่ต้องการให้ข้อมูลแล้ว หรือเปลี่ยนใจระงับการทำลายข้อมูลเมื่อครบกำหนดที่ต้องทำลาย เพราะมีความจำเป็นต้องนำข้อมูลไปใช้ในทางกฎหมาย หรือการเรียกร้องสิทธิ ก็สามารถทำได้

สิทธิในการขอให้แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล

เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะขอแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองให้มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ โดยการแก้ไวนั้นจะต้องเป็นไปด้วยความสุจริต และไม่ขัดต่อหลักกฎหมาย

สิทธิในการขอให้โอนข้อมูลส่วนบุคคล

ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลต้องการนำข้อมูลที่เคยให้ไว้กับผู้ควบคุมข้อมูลรายหนึ่ง ไปใช้กับผู้ควบคุมข้อมูลอื่น ราย เช่น ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรายแรกได้จัดทำข้อมูลส่วนบุคคลของเราไปอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เข้าถึงได้ ด้วยวิธีการอัตโนมัติ เจ้าของข้อมูลสามารถขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดทำข้อมูลนั้น ทำการส่งหรือโอน ข้อมูลดังกล่าวให้ได้ หรือจะขอให้ส่งไปยังผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรายอื่นโดยตรงก็สามารถทำได้ หากไม่ติดขัดทาง วิธีการและเทคนิค โดยการใช้สิทธินั้นต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย สัญญา หรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น

ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Exchange : GDX)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมารัฐบาลได้พยายามผลักดันให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อพัฒนาระบบการทำงานและการให้บริการภาครัฐที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ รวมถึง การตราพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อกำหนด แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูป ประเทศแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) เพื่อยกระดับรัฐบาลไปสู่การเป็น “รัฐบาล แห่งการเชื่อมโยงและเปิดเผย” หรือ “Open and Connected Government” โดยการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยน ข้อมูลภาครัฐเป็นฐานรากสำคัญในการพัฒนาระบบราชการ ๔.๐ และเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนแผน ยุทธศาสตร์ แผนชาติ นโยบายต่างๆ ของประเทศ ในพระราชบัญญัติ การบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐ ผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและ ให้สำนักงานฯ ดำเนินการพัฒนาศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ดิจิทัลและทะเบียนดิจิทัลระหว่างหน่วยงานของรัฐ และสนับสนุน ภาครัฐในการให้บริการประชาชนผ่านระบบดิจิทัล

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) จัดทำ ระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง (Government Data Exchange: GDX) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลและทะเบียนดิจิทัลระหว่าง หน่วยงานของรัฐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐในการให้บริการ ประชาชนผ่านระบบดิจิทัล ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่าน ระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๕

ปัจจุบันมีหน่วยงานที่เชื่อมโยงข้อมูลกับระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง (GDX) ๑๙๔ หน่วยงาน และใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ผ่านมาได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบ GDX กว่า ๓๕.๓ ล้านครั้ง และมี หน่วยงานที่ เปิดให้เชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง (GDX) ๗ หน่วยงาน เช่น กรมการ ปกครอง กรมพัฒนา ธุรกิจการค้า กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้น โดยมีข้อมูลที่เข้าถึงได้ ๓๖ ชุด

คำนิยาม

หน่วยงานผู้จัดทำและครอบครองข้อมูลดิจิทัล (Producer) หมายถึง หน่วยงานที่มีการจัดทำ รวบรวม และจัดเก็บข้อมูลดิจิทัล เพื่อใช้ในการดำเนินการใด ๆ ตามภารกิจและหน้าที่ของหน่วยงาน เช่น กรมการ ปกครอง (ข้อมูลทะเบียนราษฎร) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (ข้อมูลนิติบุคคล) เป็นต้น ระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูล กลาง (Government Data Exchange: GDX) หมายถึง ระบบดิจิทัลที่ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) จัดทำขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ดิจิทัลและทะเบียนดิจิทัล

ระหว่างหน่วยงานของรัฐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐในการ ให้บริการประชาชนผ่านระบบดิจิทัล ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐ ผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๕ หน่วยงานผู้ใช้ข้อมูล (Consumer) หมายถึง หน่วยงานที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากผู้จัดทำและครอบครอง ข้อมูลดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการให้บริการประชาชน หรือการดำเนินการตามภารกิจของหน่วยงาน

ประโยชน์ที่หน่วยงานจะได้รับ

หน่วยงานผู้ใช้ข้อมูล (Consumer)

สามารถเข้าถึงข้อมูลดิจิทัลจากหลายหน่วยงานภายใต้มาตรฐาน และวิธีการเดียวกัน เพื่อสนับสนุนการ ดำเนินการของหน่วยงานของรัฐในการ ให้บริการประชาชนผ่านระบบดิจิทัล

หน่วยงานผู้จัดทำและครอบครองข้อมูลดิจิทัล (Producer)

หน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าถึง และเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานผู้จัดทำและครอบครองข้อมูลดิจิทัล (Producer) ได้ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๓ ภายใต้สิทธิการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานผู้จัดทำและครอบครองข้อมูลฯ กำหนด

ระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางกำกับดูแลการเชื่อมโยงข้อมูลดิจิทัลของหน่วยงานให้มีมาตรฐาน และระดับความมั่นคงปลอดภัยสูง เช่น มีการพิสูจน์ยืนยันตัวตนผู้ใช้งาน/ระบบงาน (Authentication) มีการตรวจสอบสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล (Access Control) มีการจัดเก็บประวัติการเข้าถึงข้อมูล (Log) มีมาตรการป้องกัน การพยายามเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต (Hacking) หรือโจมตี (Denials of Service) และเป็นไปตาม กฎหมาย และระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) ทำหน้าที่ประสานและให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลผ่านระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง (GDX) ซึ่งรวมถึง การ จัดทำเอกสารวิธีการเชื่อมต่อ (API Document) การทดสอบการเชื่อมโยง (Test) รวมถึงการติดตาม (Monitor) และรวบรวมสถิติการใช้งาน (Reports) ลดภาระการดำเนินการดังกล่าวจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานผู้จัดทำและ ครอบครองข้อมูลฯ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ทำให้ทราบว่าหน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูล เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถได้รับ บริการ ดิจิทัลจากภาครัฐที่สะดวก อีกทั้งยังสามารถติดตามการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาแบบเบ็ดเสร็จฉับไว และสามารถ นำความรู้ที่ได้รับมาดำเนินการกับชุดข้อมูลของหน่วยงาน เพื่อจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐให้เปิดเผยข้อมูลใน รูปแบบดิจิทัล เป็นชุดข้อมูลที่มีมาตรฐาน มีความเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และลดการทำ ข้อมูลที่ซ้ำซ้อน

นางสาวบังอร บัณฑิตาน
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน